

Paul BREYNE

Commissaris-generaal voor de herdenking van de Eerste Wereldoorlog in België

Als geboren en getogen Ieperling hoorde hij dagelijks verhalen over de Eerste Wereldoorlog. Nu coördineert Paul BREYNE, eregouverneur van West-Vlaanderen, de plechtigheden die vanaf augustus 2014 de Grote Oorlog zullen herdenken. „Een delicate opdracht”, zegt de man, die zijn hele loopbaan naar compromissen zoekt.

‘Vrede is een werkwoord. Het vereist sociale rechtvaardigheid’

Nicole LEHOUCQ

In de slagerij van zijn ouders in Ieper legde Paul BREYNE de basis voor zijn sociale en politieke engagementen. Op z'n 24ste was hij al lid van het nationaal bureau van de Christelijke Volkspartij (CVP). Tal van maatschappelijke en kerkelijke engagementen ging hij aan, steeds geïnspireerd door de boodschap van het evangelie. Hij voelt zich goed „tussen de mensen”, zoals de titel luidt van het vriendenboek bij zijn pensioen als gouverneur.

– De Eerste Wereldoorlog legde Ieper in puin. Beheerste dat uw jeugd?

Zoals velen uit de regio groeide ik op met verhalen uit de Grote Oorlog. Als kind speelde ik in de ruïnes van de Lakenhalle. Tijdens de oorlog vluchtten mijn grootouders met de kar naar Frankrijk. Mijn vader Gerard, toen zeven, belandde als *enfant de l'Yser* (kind van de IJzer) in een schoolkolonie over de grens. Mijn grootmoeder raadde hem aan, als het ginds slecht met hem ging, dat niet te schrijven, maar een kruisje te plaatsen. Zijn eerste briefkaart stond vol kruisjes. Mijn overgrootouders overleefden de vlucht niet. Toen mijn grootouders na de wapenstilstand naar Ieper terugkeerden, vonden ze de plek niet terug waar hun woonst had gestaan, een herenhuis dat ze pas in 1911 hadden gekocht.

– Toch kon u, net als uw drie broers, studeren.

Dat was vaders wens, hij kreeg die kans niet. Hij was veertien toen hij bij zijn vader in de slagerij ging werken. Ik had een gelukkige jeugd en schitterende, hardwerkende ouders. Ik studeerde rechten in Leuven in de jaren 1960, een maatschappelijk boeiende periode. Al vroeg was ik sociaal en kerkelijk geëngageerd.

– Hoe kwam u terecht bij de CVP?

Als middenstandszoon begon ik mijn carrière bij het ACV, maar bij de CVP werd ik door alle standen aanvaard. Ik ben een verzoener, ik respecteer ieders standpunt. Het streven naar compromis kenmerkte mijn hele loopbaan. Een compromis kun je echter maar sluiten als je eigen standpunt helder is. Net dat is vandaag verwaterd en wel in alle partijen. Een socialist moet socialist zijn, een liberaal liberaal. Bij een christendemocraat moet uit zijn

Paul Breyne, in zijn kantoor in Brussel: „Compromissen sluiten, vereist een helder eigen standpunt.” © Mine Dalemans

politieke handelen zijn christelijke overtuiging blijken, anders moet hij zich niet beroepen op de C. Als gelovige is het evangelie mijn inspiratiebron. Ik pleit ervoor dat niet uit het oog te verliezen in deze geseclariseerde samenleving.

„Ik hoop dat men erover nadenkt hoe te vermijden dat deze eeuw een kopie wordt van de vorige”

– Viel het u als gouverneur moeilijk om boven de politiek te moeten staan?

Daar had ik geen probleem mee. Een partij is voor mij een middel om een doel te bereiken, geen doel op zich. Een gouverneur moet boven de partijen staan om met voldoende moreel gezag dingen te kunnen sturen.

Ik was een gelukkige gouverneur. Naast alle verplichtingen eigen aan de functie voerde ik ook een aanwezigheidspolitiek, bemoedigde ik al wie schoonmenselijke

initiatieven ontwikkelde. Het maakte me gelukkig te zien dat dit hen deugd deed. Hoewel ik aarzelde om het gouverneurschap te aanvaarden – ik was graag burgermeester van Ieper – viel het me knap lastig om het los te laten, toen ik in 2012 de pensioenleeftijd van 65 bereikte.

– U werd vervolgens commissaris-generaal voor de herdenking van de Eerste Wereldoorlog in België. Hoe ziet u die taak?

Het is een opdracht vol delicate aspecten. Ik werk voor de federale overheid, die beperkte middelen en medewerkers ter beschikking stelt. Ook andere bestuursniveaus, de gemeenschappen en gewesten zoals Vlaanderen, maar ook de steden, gemeenten en provincies organiseren activiteiten. De gemeenschappen zijn dan weer bevoegd voor toerisme en cultuur. Aan dit dossier zijn communautaire spanningen niet vreemd. Daarnaast heb ik contacten met tal van landen die op hun beurt bezig zijn met het thema. Elk land heeft zijn eigen interpretatie van de betekenis van '14-'18. Of het kijkt naar dat verleden door een hedendaagse bril. Zo vraagt Zuid-Afrika voldoende aandacht voor de rol

van zwarte soldaten. Die mochten aan het front niet eens vechten. Vanuit de toenmalige tijdsgeschiedenis kregen ze slechts ondergeschikte functies toebedeeld.

– Waarom pleit u vooral voor waardigheid bij de herdenking?

Sommigen komen straks naar Vlaanderen als toerist, voor anderen is het veeleer een bedevaart, omdat familieleden of kennissen hier sneuvelden. Die mensen moeten we respectvol ontvangen. Het economische aspect is belangrijk, maar er is meer. De Engelsen noemen het *memorial tourism*, toerisme dat tegelijk herinnert zowel als lessen trekt voor de toekomst.

– Herinneren om vrede te bewaren?

Vrede is een werkwoord. Het vereist inzet voor sociale rechtvaardigheid, ook wereldwijd. En het vraagt de wil om de mensenrechten te doen respecteren. Dat is veel complexer dan een naïeve droom najagen. Ik hoop dat men aan het eind van de herdenkingsperiode nadenkt, in de Verenigde Naties bijvoorbeeld, over initiatieven om te vermijden dat deze eeuw een kopie wordt van de vorige.